

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף לו

למדנו אתמול: החולץ או שייבם יבמה מעוברת ואחר כך הפילה את ולדה לדעת רבי יוחנן התברר למפרע שהיתה זו חליצה ויבום מעולים ולכן אינה צריכה שוב חליצה ויבום, אבל לדעת ריש לקיש לא אומרים שהתברר למפרע הדבר, ומכיון שבזמן החליצה או היבום היתה מעוברת לא חלה החליצה או היבום, וצריכה שוב חליצה או יבום מהאחים.

רבא ביאר את הברייתא: 'הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא הולד בן קיימא' - כי ממילא יבום המעוברת לא היה יבום וכן החליצה לא היתה חליצה, ולכן הצרה אינה יכולה להינשא עד שיוולד הבן, שהרי עדיין אין מה שיפטור אותה (כי אין כאן יבום או חליצה, וגם אין כאן בן).

תניא כוותיה דרבא: הגמרא מביאה ברייתא מפורשת כדברי רבא. ומקשה מכך על ריש לקיש הסובר שבזמן שביאת מעוברת לא שמה ביאה אפילו אם הולד ימצא נפל, והרי מהברייתא משמע שכל הסיבה שהצרה אינה יכולה להתחתן רק בגלל שמא יהא הולד בן קיימא, אבל אם לא היה בן קיימא היבום היה חל והצרה היתה מותרת לשוק?

הגמרא מתרצת. ריש לקיש יגרוס בברייתא 'שמא לא יהא הולד בן קיימא' ובכל אופן היבום שהיה למעוברת לא חל. ואפילו אם תאמר שרוב נשים יולדות ולד של קיימא ואם כן 'יהא הולד בן קיימא'? בכל אופן הבן לא פוטר עד שיצא לאויר העולם.

א"ר אלעזר אפשר איתא להא דריש לקיש: שכך סברו חכמים שהלכה כריש לקיש (ע"פ הריטב"א), ואם כן מוכרח להיות לכך ראייה ממשנה.

אלא לא תחלוץ אמאי: מדוע שלא תחלוץ? אמנם ברור שלא תחלוץ בתוך ט' חודשים למיתת בעלה ולא תינשא בתוך זמן זה – מחשש שמא לאחר ט' חודשים תלד צרתה ולד של קיימא והתברר שהחליצה לא היתה כלום, והרי הולד פוטר רק משעה שיצא לאויר העולם. אך מדוע שלא תחלוץ בתוך ט' חודשים ותנשא רק לאחר ט' חודשים ואז

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ממה נפשך: אם הולד של קיימא בכל מקרה הוא כבר נולד והוא פטר אותה, ואם הולד אינו של קיימא הרי נפטרה בחליצה? אלא מבאן ראייה כריש לקיש שחליצת מעוברת אינה שמה חליצה.

ולטעמיך: הגמרא דוחה את הראיה. כי גם אם המשנה סוברת כריש לקיש - מדוע הצרה אינה יכולה לחלוץ לאחר ט' ולהינשא, ואנו מצריכים אותה להמתין עד שיתברר לה האם ילדה צרתה? אלא באמת הסיבה שאינה חולצת היא מטעם אחר, וממילא אין ראייה שהמשנה סוברת כריש לקיש.

שמה יהא ולד בן קיימא ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה: כאמור לעיל החולצת נחשבת כגרופה. לפי זה אם היא תחלוץ (אפילו לדעת רבי יוחנן שהחליצה מועילה, או לדעת ריש לקיש לאחר ט' חודשים) ולאחר מכן יתברר שילדה צרתה ולד בן קיימא נמצא שהחליצה היתה בטעות, ואם כן היא כשרה לכהונה וצריך להוציא כרוז על כך. אך הבעיה היא שיתכן שהיא אדם שישמע על החליצה ולא על הכרוז.

א"ל אביי: אביי דוחה את הראיה מכיוון אחר. הרי במשנה לא כתוב ש'לא תחלוץ', ולכן באמת אם תחלוץ בתוך ט' ותנשא לאחר ט' היא מותרת, כי חליצת מעוברת שמה חליצה כרבי יוחנן.

המחלק נכסיו על פיו: מהתורה אדם שמת מוריש את נכסיו לבניו בשווה מלבד בנו הבכור היורש פי שניים. אדם שבחייו חילק את נכסיו לבניו על פי רצונו - דבריו קיימין, כי אדם יכול לתת מתנה לבניו לפי רצונו. אבל אם הוא אמר להם שהוא נותן להם 'ירושה' באופן הזה - לא אמר כלום כי הוא 'התנה (=עשה תנאי) על מה שכתוב בתורה (איך צריכה להיות הירושה) ותנאו בטל'.

ואם הוא השתמש גם בלשון ירושה וגם בלשון מתנה - נחשב הדבר למתנה. כגון שאמר את לשון המתנה בהתחלה: 'תינתן השדה לפלוני וירשנה', או באמצע: 'ירש פלוני את השדה ותינתן לו וירשנה', או בסוף: 'ירש פלוני את השדה ותינתן לו'.

עד כאן דברי המשנה. ונחלקו רבי יוחנן וריש לקיש (במסכת בבא בתרא) במחלק נכסיו לשני אנשים לאחד אמר בלשון מתנה ולשני אמר בלשון ירושה. לדעת רבי יוחנן מכיוון שהזכיר בדבריו לשון מתנה ממילא גם מי שנאמר לו בלשון ירושה קנה. אך לדעת ריש לקיש לעולם מי שנאמר לו בלשון מתנה קנה ומי שנאמר לו בלשון ירושה לא קנה - עד שיאמר לשניהם לשון מתנה בתוך דבריו ('פלוני ופלוני ירשו..שנתתים להם במתנה'). והלכה כריש לקיש.

הכותב כל נכסיו לבנו לאחר מותו: כלומר הוא הקנה לו את נכסיו 'מהיום ולאחר מיתה', והיינו שגוף הנכסים כבר קניו מעכשיו לבן רק שהאבא אוכל פירות עד שימות. האבא אינו יכול למכור (כי הגוף ברשות הבן, ואפילו הפירות הם רק לזמן מוגבל), והבן אינו יכול למכור (כי הפירות ברשות האב). אם בכל אופן מכר האב – הפירות מכורין לקונה עד שימות האב, אבל אם מכר הבן – אין לקונה כלום (בפירות) עד שימות האב.

ונחלקו רבי יוחנן וריש לקיש במקרה שמכר הבן, ולאחר מכן מת הבן לפני האב, ולאחר מכן מת האב: לדעת רבי יוחנן לא קנה הלוקח כלום, משום שהקנין פירות שהיה לאב בשדה נחשב לקנין הגוף וממילא הבן לא יכל למכור כלום בחיי האב. ומה שאמרה המשנה שאם 'מכר הבן אין ללוקח כלום עד שימות האב' שם מדובר שהאבא מת בחיי הבן והבן ירש אותו וממילא חלה המכירה (שמכר הבן את מה שיבוא לידו לאחר מכן).

אבל לדעת ריש לקיש קנין פירות שהיה לאב בשדה לאו כקנין הגוף, וממילא חלה המכירה שמכר הבן את השדה בחיי אביו, אלא שעדיין האב אוכל פירות עד שימות, וכשימות קנה הלוקח גם את אכילת הפירות.

למדנו במשנתנו לעיל - אם אין הולד של קיימא יקיים:

רבי אליעזר חולק וסובר שלמרות שאין הולד של קיימא וכעת התברר שהיה מותר לו לייבמה, קונסים אותו שיוציא בגט, משום שהוא נכנס הוא לספק איסור אשת אח (אבל אינה צריכה חליצה).

לא ישא אדם מעוברת חבירו וכו': לדעת רבי מאיר - אשה שמת בעלה והיא מעוברת או מניקה, לא תינשא עד שיעברו 24 חדשים שזהו הזמן שהתינוק יונק, שמא תתעבר שוב ולא תוכל להניק את בנה וימות ברעב, ואם עבר ונשא קונסים אותו שיוציא ולא יחזיר אותה לעולם. ולדעת חכמים - יוציא, ולאחר שיעברו 24 חדשים (= מלידת בנה) ישא אותה שוב. מוכח שאף רבי מאיר סובר כרבי אליעזר שקונסים אותו.

אביי דוחה את ההוכחה: יתכן שרק במקרה של משנתנו ר"א סובר שקונסים אותו משום שהוא נכנס לספק דאורייתא של איסור אשת אח, אבל במקרה של מינקת חבירו זהו איסור מדרבנן. אפשרות נוספת: רק במקרה של מינקת חבירו שזהו איסור מדרבנן ר"מ סובר שקונסים אותו, כדי שלא יבואו אחרים לזלזל באיסור דרבנן ויעשו כמוהו, אבל במקרה של משנתנו אין חשש שיבואו אחרים לזלזל באיסור דאורייתא ויעשו כמוהו, לפי שאנשים בדלים מאיסורי תורה.

אמר רבא: מה שאמרו חכמים שהנושא מעוברת חבירו 'יוציא', הכוונה שיוציא אותה בגט, ולא מספיק שיפרוש ממנה במשך 24 חדשים.

רשב"ג אומר, כל ששהה באדם שלושים יום אינו נפל: אם עברו על תינוק שלושים יום משנולד, והוא חי, אינו נפל ופוטר את אמו מן החליצה. משמע שכל עוד לא עברו שלושים יום הרי הוא בספק נפל, ואמו חולצת ולא מתייבמת. (מדובר בתינוק שאנו מסופקים האם נולד לסוף ט' חדשים, אבל תינוק שאנו יודעים בוודאות שנולד לאחר ט' חדשים אינו נפל ופוטר את אימו מן הייבום אפילו אם הוא רק בן יום אחד). ולמדנו בגמ' במס' שבת שאם הבן הנולד ליבמה מת בתוך שלושים יום ללידתו ואנו מסופקים האם היה נפל או לא, ועמדה היבמה והתקדשה לאדם מן השוק מפני שחשבה שפטורה מייבום וחליצה משום שהיה לה ולד, לדעת רבינא - אם התקדשה לישראל חולצת, כיון שלא נאסרת על בעלה מחמת החליצה, ואם התקדשה לכהן אינה חולצת, לפי שאם תחלוץ תיאסר על בעלה (= כהן אסור בחלוצה), ואנו סומכים על כך שרוב הנשים יולדות ולד שאינו נפל, ולדעת רב משרשיא - אף אם התקדשה לכהן חולצת למרות שתיאסר על בעלה.